

PRÁVNÍ INSTITUTY

Náhrada škody způsobené zvířetem

Náhrada škody způsobené zvířetem

Josef Bártů

Vzor citace:

Bártů, J. Náhrada škody způsobené zvířetem. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2025, 198 s.

Bibliografické informace Národní knihovny České republiky. Národní knihovna České republiky uvádí tuto publikaci v České národní bibliografii. Podrobné bibliografické údaje jsou k dispozici na internetu na adrese <https://www.nkp.cz/>.

Monografii napsal Mgr. Bc. Josef Bártů, Ph.D.

Vydalo Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., v Praze roku 2025

Jungmannova 750/34, 110 00 Praha 1, beck@beck.cz

Odpovědný redaktor JUDr. PhDr. Vratislav Košťál, Ph.D.

Vydání první

Sazba: SV, spol. s r. o., Praha

Tisk: Marten, spol. s r.o.

© Nakladatelství C. H. Beck, 2025

ISBN 978-80-7699-018-0

O autorovi

Mgr. Bc. Josef Bártů, Ph.D. (*1995) absolvoval v roce 2019 magisterský studijní program a v roce 2025 doktorský studijní program na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Dva roky předtím dokončil bakalářský studijní program *Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání* na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V současné době působí jako asistent předsedkyně senátu Nejvyššího soudu a jako odborný asistent na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde vyučuje především závazkové právo. Rovněž vykonává funkci zástupce šéfredaktorky mediální platformy *Právo21*, kterou spoluzaložil, a pravidelně se účastní zasedání České a slovenské společnosti pro deliktní právo a příbuzné obory. Dlouhodobě se zajímá o problematiku náhrady škody a rovněž pravidelně publikuje odborné články z této oblasti.

Předmluva

Rekodifikace soukromého práva s sebou přinesla celou řadu změn, přičemž jednou z nich bylo i zakotvení zvláštní skutkové podstaty odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem. Jednalo se tedy v českém právním prostředí o neprobádanou oblast.

Tato publikace představuje moji disertační práci doplněnou o rozhodnutí Nejvyššího soudu a BGH zveřejněná po odevzdání rukopisu. Monografie uceleně pojednává o problematice náhrady škody způsobené zvířetem podle § 2933 až 2935 ObčZ a klade si za cíl odpovědět na praktické otázky spojené s aplikací těchto ustanovení, a to za pomoci dostatečného teoretického zázemí. Věřím, že se tato publikace stane užitečným pomocníkem pro právníky z praxe ale i akademiky a že podnítl další diskusi v této oblasti.

Rád bych na tomto místě ještě jednou poděkoval všem, kteří mě v průběhu doktorského studia jakýmkoliv způsobem podporovali a kteří mi poskytovali zpětnou vazbu a kritické připomínky k textu této knihy. Bez vás by tato publikace nemohla vzniknout.

Upřímně ocením jakékoliv podněty a připomínky k obsahu této publikace, neboť pouze korektní kritika umožní posun právní vědy kupředu. Neváhejte mne prosím za tímto účelem kontaktovat na e-mailu Josef.Bartu@law.muni.cz.

Brno, květen 2025

Josef Bártů

Obsah

O autorovi.....	V
Předmluva.....	VII
Seznam použitých zkratk.....	XV

Úvod.....	1
1. Cíle publikace a její metodologie	1
2. Dosavadní stav poznání	2
3. Struktura publikace.....	4

KAPITOLA I. Historická analýza odpovědnosti za újmu

způsobenou zvířetem	7
1. Římské právo	7
1.1 <i>Actio de pauperie</i>	7
1.2 <i>Actio de pastu</i>	8
1.3 <i>Edictum de feris</i>	9
2. Obecný zákoník občanský.....	9
3. Vládní návrh z roku 1937	12
4. Občanský zákoník z roku 1950.....	12
5. Občanský zákoník z roku 1964.....	13
5.1 Odpovědnost za domácí chovaná zvířata	14
5.2 Odpovědnost za chov zvířat v rámci provozní činnosti.....	15
6. Význam znalosti historického vývoje pro současnost	16

KAPITOLA II. Stručný nástin právní úpravy v příbuzných právních řádech.....

1. Německo (§ 833 a 834 BGB)	17
1.1 Současná právní úprava.....	17
1.2 O původu § 833 věty druhé BGB.....	19
2. Rakousko (§ 1320 ABGB).....	21
3. Švýcarsko (čl. 56 OR)	23
4. Shrnutí	25

KAPITOLA III. Předpoklady vzniku odpovědnosti

1. Rozhodná právní úprava	27
2. Odpovědnost vlastníka, chovatele a jiného uživatele za újmu způsobenou zvířetem chovaným ze záliby.....	28

3. Odpovědnost vlastníka, chovatele a jiného uživatele za privilegovaná zvířata	28
4. Odpovědnost osoby, jíž bylo zvíře svěřeno.....	29
5. Odpovědnost osoby, která zvíře svémocně odňala	29
KAPITOLA IV. K principu přičitatelnosti	31
1. Vlastník a chovatel zvířete chovaného ze záliby a osoba, která zvíře svémocně odňala, odpovídají za ohrožení.....	31
1.1 Obecně	31
1.2 Ke smyslu a účelu odpovědnosti za ohrožení	33
2. Odpovědnost za privilegovaná zvířata – odpovědnost za řádnou péči, nebo za ohrožení?	33
2.1 Názory vyslovené v tuzemské dogmatice	34
2.2 Názory vyslovené v nám příbuzných právních řádech k tamním úpravám	35
2.3 Vlastní stanovisko	37
3. Předpokládá odpovědnost podle § 2934 ObčZ materializaci nebezpečí pramenícího ze zvířete?	37
3.1 Názory vyslovené v tuzemské dogmatice	37
3.2 Názory vyslovené v nám příbuzných právních řádech k tamním úpravám	38
3.3 Vlastní stanovisko	40
4. Osoba, jíž bylo zvíře svěřeno, odpovídá vždy za řádnou péči	41
4.1 Názory vyslovené v tuzemské dogmatice	42
4.2 Jazykový, systematický a teleologický výklad	42
4.3 Srovnání s historickými a zahraničními úpravami	44
4.4 Dílčí závěr.....	44
5. Delikt ní způsobilost.....	45
5.1 Delikt ní způsobilost v případě odpovědnosti za ohrožení	45
5.1.1 Názory vyslovené v tuzemské dogmatice.....	45
5.1.2 Německý přístup	46
5.1.3 Vlastní stanovisko.....	49
5.2 Delikt ní způsobilost v případě odpovědnosti za řádnou péči.....	52
5.2.1 Zahraniční přístupy	52
5.2.2 Vlastní stanovisko.....	54
6. Dílčí závěr.....	54
KAPITOLA V. Vymezení subjektů odpovědných za vzniklou škodu.....	57
1. Obecné úvahy o odpovědných osobách.....	57
2. Chovatel a jiný uživatel	58
2.1 Definice chovatele obsažené v českém právním řádu	59
2.2 Chovatel jako odpovědná osoba podle OZO, ObčZ 1950 a ObčZ 1964.....	59

2.3	Ztotožnění chovatele a jiného uživatele s pánem zvířete	61
2.4	<i>Tierhalter</i> – hledání vhodných znaků	62
2.5	Kazuistika	68
3.	Vlastník a spoluvlastníci	69
3.1	Nabývání vlastnického práva	70
3.2	Pozbytí vlastnického práva	71
3.3	Stát jako vlastník nebo spoluvlastník zvířete	72
3.4	K problematice svěřenského fondu	73
4.	Osoba, které bylo zvíře svěřeno	73
5.	Osoba, která zvíře svémocně odňala	74
6.	K nutnosti rozlišovat mezi osobou, jíž bylo zvíře svěřeno, a chovatelem	77
7.	Dílčí závěr	78

KAPITOLA VI. Nebezpečnost zvířete jako předpoklad vzniku

odpovědnosti za škodu	79
1. Obecně o nexu ohrožení (<i>Gefährdungszusammenhang</i>)	80
2. Tiergefahr – vývoj v německé judikatuře	80
3. Aktivní chování, energie a živost jako obecné kritérium	82
4. Srovnání s neživým předmětem jako klíč k řešení typických situací	83
4.1 Působení fyziologického nátlaku na zvíře	83
4.2 Přírozené chování zvířete	85
4.3 Zvíře vedené člověkem	88
4.4 Vytvoření překážky zvířetem	90
4.5 Nepřímé působení zvířete: vytvoření překážky, panická reakce, infarkt	91
5. Dílčí závěr	93

KAPITOLA VII. K rozsahu nahrazované škody

1. Názory vyjádřené v tuzemské dogmatice	95
2. O nahraditelnosti čistě majetkové újmy	96
3. Vlastní stanovisko	97

KAPITOLA VIII. Klasifikace zvířat

1. Domácí zvíře	99
1.1 Vymezení pojmu „domácí zvíře“	99
1.2 Čistě objektivní kategorie, nebo objektivní kategorie se subjektivním prvkem	102
2. Užitkové zvíře	105
2.1 Zvíře sloužící k výkonu povolání	105
2.2 Zvíře sloužící k jiné výdělečné činnosti	106
2.3 Zvíře sloužící k obživě	108
2.4 Zvíře sloužící jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením	109

2.5	Zvířata v útulcích nebo neziskových jezdeckých spolcích	112
2.6	Zvířata dvojího určení.....	114
3.	Důkazní břemeno	116
4.	Dílčí závěr.....	116
KAPITOLA IX. Lze nahradit újmu způsobenou mikroorganismy podle § 2933 ObčZ?		
1.	Současný stav tuzemské civilistiky.....	119
2.	Lze bakterie a viry z jazykového hlediska zahrnout pod pojem „ <i>zvíře</i> “?.....	120
2.1	Běžný a vědecký význam slova „ <i>zvíře</i> “	121
2.2	Právní význam pojmu „ <i>zvíře</i> “	121
3.	Reflexe dosavadních názorů vyslovených v tuzemské civilistice....	123
4.	Lze v případech újem způsobených mikroorganismy analogicky aplikovat § 2933 ObčZ?	124
4.1	Vymezení předpokladů dotváření práva.....	125
4.2	K otázce existence teleologické mezery v zákoně.....	125
5.	Dílčí závěr.....	129
KAPITOLA X. K možnosti zprostit se odpovědnosti		
1.	Vyvrácení domněnky neřádné péče	131
1.1	Obecné vymezení pojmu „ <i>potřebná pečlivost</i> “	132
1.2	Odpovědnost za pomocníka.....	137
1.3	Zvíře jako součást provozu na pozemních komunikacích a v jeho blízkosti	142
1.4	Opatření proti útěku zvířat, po něm a proti vniknutí do ohrady	145
2.	Vyvrácení domněnky kauzality.....	148
3.	Nemožnost zabránit odnětí zvířete	148
4.	Důkazní břemeno	149
5.	Dílčí závěr.....	150
KAPITOLA XI. Osobní ochranný účel, jednání na vlastní nebezpečí a spoluúčast poškozeného v případě újmy způsobené zvířetem.....		
1.	Osobní ochranný účel.....	151
2.	Jednání poškozeného na vlastní nebezpečí.....	152
2.1	Jednání na vlastní nebezpečí u újem způsobených zvířetem	153
2.2	Bezúplatné přenechání zvířete a společenská služba	157
2.3	Konkludentní uzavření dohody o vyloučení nároku na náhradu škody.....	159
3.	Spoluúčast poškozeného na vzniku újmy.....	159
4.	Působení zdroje nebezpečí na straně poškozeného	161
4.1	K vypořádání vlastníků (chovatelů) zvířat mezi sebou	162

4.2 K vypořádání vlastníka (chovatele) zvířete s provozovatelem dopravy nebo dopravního prostředku.....	163
4.3 Příklady kolize zvířete a dopravního prostředku	166
5. Dílčí závěr.....	167
KAPITOLA XII. Kritika převzetí § 833 věty druhé BGB.....	169
1. Komparace s jinými právními řády a unifikačními projekty	169
2. Trvají důvody přijetí § 833 věty druhé BGB i v současnosti?	170
3. Odpovídá mírnější právní režim pro privilegovaná zvířata hodnotovému nastavení občanského zákoníku?	172
4. Návrhy <i>de lege ferenda</i>	174
5. Dílčí závěr.....	175
Závěr	177
Seznam použité literatury	181

KAPITOLA IX.

Lze nahradit újmu způsobenou mikroorganismy podle § 2933 ObčZ?⁶¹⁷

Ohledně výkladu slova „*zvíře*“ se prakticky v odborné literatuře diskutuje pouze jediná otázka, a sice jestli lze pod tento pojem zahrnout i mikroorganismy.⁶¹⁸ Zároveň se tato diskuse omezuje pouze na bakterie a viry, které jsou předmětem faktického nebo právního panství, například byly vypěstovány v laboratořích.⁶¹⁹ I zastánci aplikace § 833 BGB, inspiračního zdroje naší právní úpravy,⁶²⁰ resp. § 2933 ObčZ, na mikroorganismy totiž vylučují jejich použití v případech, kdy nemocný člověk nakazí jiného. O něm nelze tvrdit, že by byl pánem zvířete (*Tierhalter*), resp. jeho vlastníkem.⁶²¹ Tato kapitola se proto zabývá otázkou, zda lze § 2933 ObčZ aplikovat i v případě újmy způsobené mikroorganismy. Nejprve shrnuji dosavadní názory vyjádřené v tuzemské civilistice a následně nabízím vlastní stanovisko. Přitom čerpám především z německé odborné diskuse.⁶²²

1. Současný stav tuzemské civilistiky

Z českých autorů zaujali stanovisko k otázce, zda lze zahrnout újmu způsobenou mikroorganismy pod režim § 2933 ObčZ, P. Bezouška, F. Melzer, M. Pašek, V. Lovčtínský a L. Tichý s J. Hrádkem.

⁶¹⁷ Tato kapitola byla publikována jako článek v časopise Bulletin advokacie a do knihy byla převzata s drobnými úpravami. *Bárta, J.* Lze nahradit újmu způsobenou mikroorganismy podle § 2933 o. z.? Bulletin advokacie, 2023, č. 10, s. 38–42.

⁶¹⁸ *Lorenz, W.*, op. cit. sub 8, s. 52; *Eberl-Borges, C.* § 833 Haftung des Tierhalters. In: *Bernau, F., Eberl-Borges, C. (eds)*, op. cit. sub 7, s. 291.

⁶¹⁹ *Melzer, F.* § 2933 Škoda způsobená zvířetem. In: *Melzer, F., Tögl, P. (eds)*, op. cit. sub 3, s. 677.

⁶²⁰ *Ibid.*, s. 676.

⁶²¹ *Wagner, G.* § 833 Haftung des Tierhalters. In: *Säcker, F. J. et al. (eds)*, op. cit. sub 6, Rn. 10.

⁶²² Není mi známo, že by se rakouská odborná literatura touto otázkou vůbec zabývala. Švýcarská literatura pouze uvádí, že bakterie a viry nemohou mít pána, nemohou být objektem panství, a proto není možné aplikovat čl. 56 OR. Tento argument ale není pro tuzemské řešení této otázky relevantní, neboť to není důvod, proč by nebylo možné bakterie nebo viry vlastnit. *Kessler, M. A.* Art. 56 D. Haftung für Tiere I. Ersatzpflicht. In: *Honsell, H., Vogt, N. P., Wiegand, W. (eds)*, op. cit. sub 134, s. 427; *Ofinger, K., Stark, E. W.*, op. cit. sub 131, s. 386–387.

P. Bezouška vychází z § 494 ObčZ, který zvíře definuje jako smysly nadaného živého tvora, což se o mikroorganismech nedá říci, a proto pod pojem „zvíře“ uvedený v § 2933 ObčZ nezahrnuje mikroorganismy. Svůj názor opírá i o rozhodnutí BGH,⁶²³ ve kterém měl tento soud k takto položené otázce zaujmout negativní stanovisko.⁶²⁴ F. Melzer s P. Bezouškou nesouhlasí. Sice zmiňuje totožné rozhodnutí BGH a připouští jeho zamítavý závěr, ale s odkazem na časopis *National Geographic* namítá, že i bakterie mají čich. Tuto schopnost ale nepovažuje za rozhodující. Důležité podle něj je, že zvířata stejně jako mikroorganismy představují totožné riziko, které spočívá v jejich obtížné ovladatelnosti.⁶²⁵

M. Pašek, stejně jako P. Bezouška, odkazuje na § 494 ObčZ a dovozuje z něj totožný závěr. Navíc přitom vychází i z důvodové zprávy. Podle ní se za zvířata považují „*nejen obratlovci, ale i bezobratlí, jsou-li schopni cítit bolest nebo stres*“.⁶²⁶ V. Lovětínský přebírá Wagnerův názor o diametrální odlišnosti nebezpečí pramenícího ze zvířat a mikroorganismů. I s odkazem na DCFR následně uzavírá, že § 2933 ObčZ na mikroorganismy aplikovat nelze.⁶²⁷ L. Tichý s J. Hrádkem odkazují na názor obsažený v blíže nespecifikované literatuře, podle které se mikroorganismy vypěstované v laboratořích řadí ke zvířatům. Vlastní stanovisko však neuvádějí.⁶²⁸

Tuzemská judikatura zatím nedostala příležitost se k této otázce vyjádřit. Lze tak shrnout, že názory nepřipouštějící zařazení mikroorganismů mezi zvířata vychází především z jazykového a historického výkladu. Pro jejich zahrnutí argumentuje pouze F. Melzer, a to s odkazem na smysl a účel § 2933 ObčZ.

2. Lze bakterie a viry z jazykového hlediska zahrnout pod pojem „zvíře“?

Nyní si položím otázku, zda lze pomocí výkladových metod dojít k závěru o aplikovatelnosti § 2933 ObčZ v případě újem způsobených mikroorganismy. Dříve, než při výkladu přistoupím k historickým, systematickým a teleologickým argumentům, musím nejprve kladně zodpovědět otázku, zda lze vůbec bakterie a viry z jazykového hlediska zahrnout alespoň pod nejširší možný význam slova „zvíře“, jinak se dopustíme metodologické

⁶²³ Rozhodnutí BGH ze dne 4. 7. 1989, sp. zn. VI ZR 309/88 (NJW 1989, 2947–2948).

⁶²⁴ Bezouška, P. § 2933 Náhrada škody způsobené zvířetem. In: Hulmák, M. a kol., op. cit. sub 3, s. 1629.

⁶²⁵ Melzer, F. § 2933 Škoda způsobená zvířetem. In: Melzer, F., Těgl, P. (eds.), op. cit. sub 3, s. 677.

⁶²⁶ Pašek, M. § 2933 [Vlastník a chovatel]. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol., op. cit. sub 3, s. 3068; Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanskému zákoníku.

⁶²⁷ Lovětínský, V., op. cit. sub 4, s. 103–104.

⁶²⁸ Tichý, L., Hrádek, J., op. cit. sub 4, s. 386.

chyby.⁶²⁹ V případě kladné odpovědi lze využít dalších výkladových metod (historický, systematický a teleologický výklad), jinak lze uvažovat pouze o dotváření práva.⁶³⁰

2.1 Běžný a vědecký význam slova „zvíře“

Při jazykovém výkladu bychom měli v první řadě vycházet z obvyklého významu slova „zvíře“ tak, jak mu rozumí adresáti právních norem. Avšak nelze opomíjet ani vědecký význam slov, neboť od něj se zpravidla ten běžný odvozuje.⁶³¹

Podle Slovníku spisovného jazyka českého slovo „zvíře“ označuje v první řadě většího živočicha, zvláště savce. Dále se zde uvádí různé druhy zvířat: lesní, pokusné nebo vymřelé. Slovo zvíře se rovněž používá jako expresivní označení tvora vůbec (odporného hmyzu) nebo člověka s vlivným, případně naopak bezvýznamným postavením.⁶³² Obdobné definice nalezneme v Příručním slovníku.⁶³³ Z vědeckého pohledu tvoří v současnosti mikroorganismy samostatnou skupinu vedle zvířat a rostlin.⁶³⁴ Z hlediska běžného i vědeckého významu slova „zvíře“ lze tedy uzavřít, že v obecné češtině mikroorganismy (bakterie a viry) nezahrnuje.

2.2 Právní význam pojmu „zvíře“

Do jazykového výkladu lze zahrnout i definice použité v různých právních předpisech napříč právním řádem.⁶³⁵

V první řadě lze vyjít z § 494 ObčZ, jehož první věta normuje, že „(ž)ivé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor.“ Předpokládá se tedy, že zvíře ve smyslu občanského zákoníku disponuje smysly. Taková vlastnost ale u mikroorganismů absentuje. Namítá-li F. Melzer, že podle nejnovějších výzkumů mohou bakterie vnímat pachy,⁶³⁶ nepovažují

⁶²⁹ Nabinger, M. S. Haftung für Mikroorganismen: Ausreichende Schadenskompensation bei Seuchen?. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, 2010, s. 130–131.

⁶³⁰ Melzer, F., op. cit. sub 2, s. 110.

⁶³¹ Dördelmann, P., op. cit. sub 10, s. 1237.

⁶³² Slovník spisovného jazyka českého [online]. Zvíře [cit. 10. 8. 2022]. <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=zv%C3%AD%C5%99e&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>

⁶³³ Příruční slovník a databáze lexikálního archivu [online]. Zvíře [cit. 10. 8. 2022]. https://psjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledej&heslo=zv%C3%AD%C5%99e&where=hesla&zobraz_ps=ps&zobraz_cards=cards&pocet_karet=3&numchange=no¬_initial=1

⁶³⁴ Nabinger, M. S., op. cit. sub 629, s. 105–108.

⁶³⁵ Melzer, F., op. cit. sub 2, s. 92.

⁶³⁶ Melzer, F. § 2933 Škoda způsobená zvířetem. In: Melzer, F., Těgl, P. (eds.), op. cit. sub 3, s. 677, poznámka pod čarou č. 3271.

tento argument za přesvědčivý ze dvou důvodů. Jednak F. Melzer vychází z vědeckého pojetí mikroorganismů, které by nemělo stát na prvním místě, neboť adresáti právních norem vycházejí z obvyklého významu slov, jednak ze skutečnosti, že některé prvky množiny, tj. bakterie, některými smysly disponují, nelze dovozovat zařazení všech mikroorganismů, tedy včetně virů, pod aplikační rozsah § 2933 ObčZ.

Občanský zákoník dále používá pojem „zvíře“ na několika dalších místech. Ustanovení § 1046 ObčZ normuje o divokém a zajatém zvířeti, § 1047 ObčZ o zkraceném zvířeti a § 1048 ObčZ o domácím zvířeti. Na hospodářská zvířata s výjimkou prasat a drůbeže se vztahuje § 1279 ObčZ, ustanovení § 2258 ObčZ zakotvuje právo nájemce chovat zvíře v bytě. Pravidlo o stanovení rozsahu škody při poranění zvířete naleznete v § 2970 ObčZ. Ani jedno z těchto ustanovení nám však žádným způsobem nepřibližuje, co zákonodárce mínil slovem zvíře ve smyslu § 2933 ObčZ. Je ale zřejmé, že obecně užívá slova „zvíře“ v běžném významu, což spíše naznačuje nemožnost aplikace § 2933 ObčZ na mikroorganismy.

Podle § 3 písm. a) TýrZv platí, že „(p)ro účely tohoto zákona se rozumí zvířetem každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo.“ V preambuli totožného zákona nalezneme dále například tuto větu: „Zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.“ Přestože by bylo lze obecně z této definice vycházet,⁶³⁷ není to podle mého názoru v tomto případě možné ze tří důvodů. Zaprvé se jedná o definici pro účely konkrétního zákona, zadruhé není jeho účelem nahrazování újmy, ale ochrana zvířat (srov. § 1 TýrZv),⁶³⁸ a zatřetí si této skutečnosti byl sám zákonodárce vědom, když v důvodové zprávě uvedl, že „(p)ojetí zvířete v občanském zákoníku je širší, než v platném zákoně na ochranu zvířat“.⁶³⁹

Ani ostatní právní předpisy nenabízejí uspokojivé řešení. Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu, vyhlášená pod č. 19/2000 Sb. m. s., definuje ve svém čl. 1 odst. 1 pouze „zvíře v zájmovém chovu“. Ustanovení § 2 písm. b) MyslZ vymezuje pouze „zvěř“. Tato kategorie je rozhodující pro odpovědnost uživatele honitby podle § 52 a násl. MyslZ, ale nikoliv pro odpovědnost podle ObčZ. Oba tyto pojmy lze považovat za užší než zvíře. Zákon o ochraně přírody a krajiny zná navíc pojem „volně žijící živočich“, který definuje v § 3 odst. 1 písm. d) OchPřKr. Lze souhlasit s názorem, že slovo „zvíře“ je obecně užší pojem než „živočich“ (bez

⁶³⁷ Melzer, F., op. cit. sub 2, s. 93; rozsudek NSS z 27. 5. 2011, č. j. 5 As 57/2010-79.

⁶³⁸ Podle § 1 TýrZv platí, že „(ú)čelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.“

⁶³⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanskému zákoníku.

přídomku „volně žijící“).⁶⁴⁰ Slovník spisovného jazyka českého živočicha totiž definuje jako „organismus, zprav. účelně se pohybující z místa na místo, přijímající organickou potravu a dýchající kyslík (např. prvek, ryba, pták, savec)“.⁶⁴¹ Domnívám se, že ani pod tuto definici nelze bakterie a viry zahrnout. Tím spíše by nebylo možné jejich podřazení ani pod užší pojem „zvíře“. Na základě argumentu od většího k menšímu lze tedy i z ostatních právních předpisů dovodit, že pojem „zvíře“ ve smyslu § 2933 ObčZ mikroorganismy nezahrnuje.

3. Reflexe dosavadních názorů vyslovených v tuzemské civilistice

Ztotožňuji se s P. Bezouškou a M. Paškem, že již jazykový výklad neumožňuje zahrnout mikroorganismy ani do nejširšího možného rozsahu pojmu „zvíře“. V takovém případě nelze přistupovat k odstraňování sémantických nejasností skrze další výkladové metody (historický, systematický nebo teleologický výklad), jak to činí V. Lovčinský nebo F. Melzer, ale lze uvažovat pouze o dotváření práva.

Pro úplnost považuji za důležité na tomto místě zmínit rozhodnutí BGH,⁶⁴² na které odkazují P. Bezouška i F. Melzer a ze kterého má vyplývat, že BGH zaujal negativní stanovisko k aplikaci § 833 BGB (obdoba a inspirační zdroj § 2933 ObčZ) v případě újmy způsobené mikroorganismy. Žalobkyně se v soudním řízení domáhala náhrady újmy způsobené na zdraví. V roce 1970 těžce onemocněla a o osm let později zjistila, že toto onemocnění způsobila bakterie⁶⁴³ *leptospira bratislava*. Tvrdila, že během studií na vysoké škole veterinářské, kterou žalovala, přišla do styku s nemocným štěnětem, přičemž tuto bakterii přenášejí psi. Jiný způsob nákazy vzhledem k tomu, kde žalobkyně v mezidobí pobývala, nepřicházel v úvahu. BGH přistoupil ke kasaci napadených rozhodnutí z důvodu procesních pochybení. Soudům nižších stupňů vytkl především nesprávné posouzení nepřímých důkazů a nepřipuštění některých důkazů, které měly soudy podle jeho názoru provést. K řešení otázky, zda lze považovat mikroorganismy za zvířata ve smyslu § 833 BGB, nepřistoupil. Pouze v závěru svého rozhodnutí uvedl, že „(p)okud za to odpovídá žalovaná, což zatím nelze s konečnou platností posoudit, protože v tomto ohledu chybí dostatečná zjištění, může mít žalobkyně nároky na náhradu škody podle §§ 823

⁶⁴⁰ Pšutka, J. Odpovědnost za ekologické škody v občanském právu. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 191.

⁶⁴¹ Slovník spisovného jazyka českého [online]. Živočich [cit. 10. 8. 2022]. <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=%C5%BEivo%C4%8Dich&sti=EMPTY&where=hesla&chsubstr=no>.

⁶⁴² Rozhodnutí BGH ze dne 4. 7. 1989, sp. zn. VI ZR 309/88 (NJW 1989, 2947–2948)

⁶⁴³ BGH nesprávně uvádí, že se jednalo o vir. *Deutsch, E.*, 1990, op. cit. sub 10, s. 751.